

Warszawski Dawid

Kategorie: Biografie

Ur. 18 marca 1886 r., kierownik wszystkich zakładów krawieckich w getcie (Centrala Krawiecka). Zaufany człowiek Prezesa. Przed wojną przemysłowiec w branży włókienniczej. Zaraz po utworzeniu getta organizował zakłady krawieckie. Pomógł mu w tym fakt, że wśród ludności, która przybyła do getta, zawód ten był stosunkowo rozpowszechniony. Warszawski jest w getcie typem przedsiębiorcy, który swe zakłady trzyma twardą ręką. O ile jego działania na rzecz getta należy ocenić wysoko, nie można nie wspomnieć, że był niepopularny przez robotników jako zatwardziały, bezwzględny szef. Był wręcz znienawidzony. Kierował około 10 zakładami, które pracowały zarówno dla sektora wojskowego, jak i cywilnego. Ponieważ zakłady krawieckie dostarczały najważniejszej produkcji getta, Warszawski był jedną z najbardziej wpływowych osób w getcie.

Oskar Singer

Przed wojną współwłaściciel i członek zarządu Fabryki WYROBÓW WEŁNIANYCH „A.M. Warszawski i synowie”, z siedzibą przy ul. Piotrkowskiej 19 oraz fabryką przy ul. Przędzalnianej 20. Z wielu spadkobierców firmy Dawid Warszawski stał się obok matki głównym właścicielem. Z bratem Bendetem toczył kilkuletni spór o majątek po ojcu.

Przed wojną rodzina mieszkała przy ul. Narutowicza 49. W getcie z żoną Frajdą (Franciszką) z domu Reizman i synami Abrahamem i Chaimem Elazerem zamieszkał przy ul. Zgierskiej 40/12. Jego matka Estera Łaja wyjechała w kwietniu 1942 r. do getta warszawskiego. 17 października 1939 r. Dawid Warszawski został powołany do pierwszej Rady Starszych. Jej członków aresztowano 11 listopada i osadzono w więzieniu na Radogoszczu. Był jednym z niewielu, którzy powrócili z więzienia i rozpoczęli pracę w administracji żydowskiej w getcie, również jako członek drugiej Rady Żydowskiej. W czerwcu 1944 r. wszedł w skład Komisji (Komitetu)

Międzyresortowego, którego zadaniem była organizacja zarządzanej przez Niemców ewakuacji getta (w ten sposób określano likwidację getta, która w rzeczywistości oznaczała deportację do ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem w czerwcu i lipcu oraz do Auschwitz-Birkenau w sierpniu 1944 r. Warszawski został niespodziewanie aresztowany 27 czerwca 1944 r., co dokładnie opisał w swoim dzienniku Jakub Poznański: „W nocy z poniedziałku na wtorek nasza Służba Porządkowa aresztowała we własnym letnim mieszkaniu na Marysinie Dawida Warszawskiego wraz z całą rodziną. Uwięziono również dwoje adoptowanych przezeń dzieci oraz służącą. Jak się później okazało, nakaz aresztowania wydało Kripo. Mieszkanie zabezpieczono. We wtorek dzieci i służącą zwolniono. Na ten temat krążą po getcie różne pogłoski. Dawid Warszawski, jedyny żyjący członek pierwszej i drugiej Rady Starszych, odegrał w życiu naszej dzielnicy wybitną rolę. On to stworzył Centralę Zakupu, założył fabrykę tekstylną oraz zorganizował Centralę Krawiecką, której był kierownikiem do ostatniej chwili”. W Kronice podano z kolei spekulacje na temat powodów zatrzymania: „Niektórzy twierdzą, że znaleziono u niego dwa złote zegarki, inni znów mówią, że wiedzą, że nic nie znaleziono i że nie chodzi tu o zwykłe typowe dla getta aresztowanie, lecz o okoliczność większego kalibru sprzed wielu lat i że jest ona rozpatrywana w mieście. Aresztowanie to, mimo iż getto ma inne zmartwienia, wywołało wielką sensację”¹.

W nocy z 6 na 7 lipca Warszawski został wraz z rodziną zabrany do miasta. Prawdopodobnie został zamordowany.

Przypisy

1 J. Poznański, Dziennik..., s. 174, 178;

Źródła

Encyklopedia, s. 227; APŁ, Sąd Okręgowy w Łodzi, Rejestr Handlowy, 10555; Kronika, t. 4, zapis z 27 czerwca 1944 r., s. 391.

Tagi

administracja żydowska

Data aktualizacji: 29-01-2026

Data dodania: 10-05-2025